

ПРЕСЦЕНТЪР И ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕНОСТТА

**Корупция и политическа нестабилност
пречат на българския бизнес*****Това показва годишната анкета на БСК***

Най-силно негативно върху дейността на фирмите през 2014 г. се е отразила политическата нестабилност в страната, показват резултатите от традиционната годишна анкета на БСК сред членовете на камарата – „**2014 г. през погледа на бизнеса**“. Проучването е проведено сред 457 мениджъри и собственици на компании в периода 1-15 декември 2014 г., а резултатите от него бяха представени на пресконференция днес, 22.12.2014 г.

ОБЩА ОЦЕНКА НА 2014 Г.

Едва 9% от участниците в анкетата смятат, че **бизнес климатът през 2014 г.** се е подобрил спрямо 2013 г., когато позитивните оценки бяха 20 на сто. Изключително високи е процентът (35%) отговорили, че има влошаване на икономическите условия в страната, а според повече от половината (53%) от анкетираните те не са се променили.

26% декларират подобряване на **икономическото състояние на своята фирма**. 47% са успели да запазят показателите от предходната година, а 25% отчитат спад на фирмените си показатели.

Увеличение на престъпността, корупцията, сивата икономика и регулаторната тежест, както и слабо влошаване на достъпа до кредити през 2014 г., отчитат анкетираните. Най-силно негативно е усещането на бизнеса по отношение на корупцията, която според 60% от участниците в проучването е нараснала през 2014 г., а според други 33% е останала без промяна и нито един не е отбелязал намаление на това негативно явление.

% на анкетираните, дали отговор:	Ръст		Намаление		Без промяна		Не мога да преценя	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Престъпност	39	44	2	5	48	39	11	12
Корупция	41	60	8	0	45	33	6	7
Сива икономика	55	58	3	5	31	26	11	11
Регулаторна тежест	22	32	12	4	55	37	11	28
Достъп до кредити	19	16	17	16	42	46	22	23

Най-високи нива на корупция¹, според анкетираните, се наблюдава при обществените поръчки (50 %), съдебната система (45%), МВР/КАТ (43%), здравеопазването (43%), митническото обслужване (35%) и регулаторните режими (34%). Относително по-малко корупционни практики са налице при контрола по спазване на екологичните (21%), санитарно-хигиенните (19%), данъчно-осигурителните (19%) и трудово-правните (14%) норми, а най-ниско корупционна е сферата на образованието (12%).

¹ Анкетираните са дали по повече от един отговор

Сред **институциите** най-висока оценка получава данъчната администрация (63%), следвана от местната власт (47%) и Президента на РБ (27%). Парламентът и евродепутатите са оценени положително от едва 10% от анкетираните, а с най-ниско доверие се ползва съдебната власт (4%). Тя е и лидер по неодобрение (94%), следвана от Народното събрание (86%)

и от Президента (67%). По традиция, над половината анкетирани (51%) се затрудняват да оценят работата на евродепутатите, което очевидно се дължи на недостатъчна осведоменост.

За втора поредна година отчитането на **отношението към изпълнителната власт** се затруднява от смяната на три правителства, затова попитахме каква е оценката за всяко едно от тях. Най-негативно е оценена работата на правителството с премиер Пламен Орешарски, а най-позитивна е оценката за правителството с премиер

Бойко Борисов. Трябва да се отчете, обаче, че правителството „Орешарски“ управлява през цялото първо полугодие, а кабинетите „Близнашки“ и „Борисов“ могат да бъдат по-трудно оценявани, поради по-краткия срок на тяхното управление. По тази причина, за последните две правителства отговорилите „не мога да преценя“ преобладават. Като цяло, изпълнителната власт заема „златната среда“ сред останалите институции със средно около 20% одобрение.

От четирите **ключови за 2014 г. събития** – кризата с КТБ, природните бедствия, политическата нестабилност и санкциите срещу Русия, най-силно негативно върху дейността на фирмите се е отразила именно честата смяна на правителства и общата политическа нестабилност в страната.

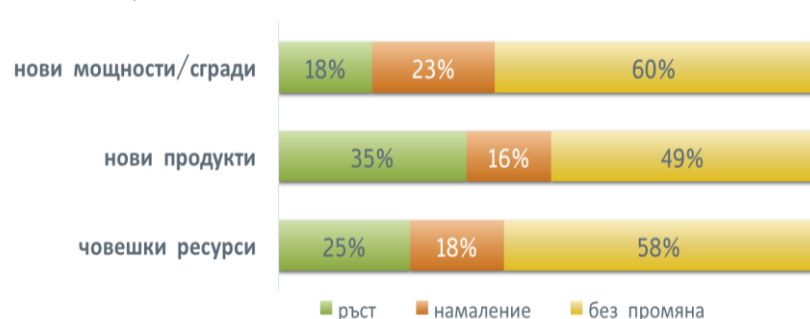
СЪСТОЯНИЕ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ПРЕЗ 2014 Г.

Как се промениха показателите на фирмата Ви през 2014 г.?

Най-негативно икономическата ситуация през 2014 г. се е отразила върху продажбите/оборотите (37%), следвани от обемите на производство (35%) и работните места (25%), а в по-малка степен спад спрямо 2013 г. се отчита при външните пазари (23%) и работните заплати (14%).

Как се промениха през 2014 г. инвестициите Ви в:

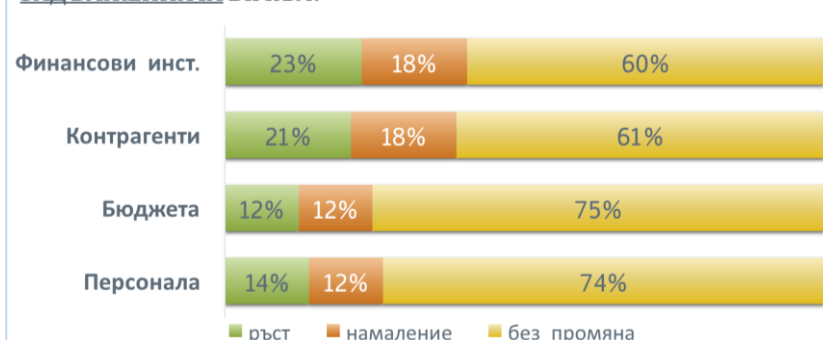
Инвестиционната активност на анкетираните компании през 2014 г. е отбелязала ръст спрямо 2013 г. по отношение на развитието на нови продукти/услуги (35%) и на човешките ресурси (25%), а в по-малка степен – за нови мощности (18%). Като цяло, обаче, в преобладаващия процент се запазва нивото на инвестиции спрямо 2013 г.

Имате ли проблеми при изплащане на банковите си кредити?

Расте процентът на тези, на които се е наложило да реструктурират **кредитите** си (2012 г. - 20%, 2013 г. - 26%, 2014 г. - 28%). Сериозно намаляват успяващите да плащат кредитите си навреме (от 70% през 2012 г. и 64% през 2013 г. на 42% през 2014 г.). Ръст отбелязват и просрочените задължения към финансовите институции (от 10% през 2012 и 2013 г. на 14% през 2014 г.).

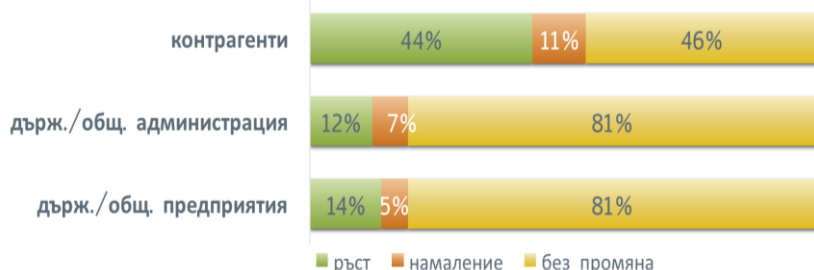
Как се промениха през 2014 г. ЗАДЪЛЖЕНИЯТА Ви към:

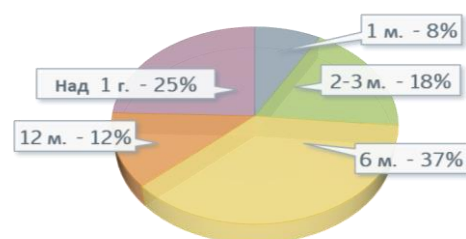
Преобладаващо без промяна остават **задълженията** на предприятията към финансови институции, контрагенти, бюджета и персонала, като най-малък ръст бележат задълженията към бюджета (12%) и към персонала (14%), за сметка на задълженията за оборотни средства (23%) и за доставки на суровини, материали и услуги (21%).

И през 2014 г. проблемът с **просрочените несъбрани вземания** остава без съществена промяна. 74% от анкетираните декларират, че имат просрочени вземания от контрагенти. Единствената позитивна тенденция е, че просрочията с повече от година слабо намаляват (от 33% през 2012 г. и 30% през 2013 г. на 25% през 2014 г.).

Как се промениха през 2014 г. просрочените Ви несъбрани **ВЗЕМАНИЯ** от:

КАКЪВ Е СРЕДНИЯТ ПЕРИОД НА ПРОСРОЧИЕ НА НЕСЪБРАНИТЕ ВИ ВЗЕМАНИЯ?

Страдате ли от недостиг на работна ръка за:

По отношение на **работната сила** най-често работодателите страдат от липса на строго профилирани специалисти (46%), изпълнителски състав (40%) и ръководен персонал (25%). Много по-малко се усеща липсата на общи работници (18%), а „гладът“ за административен персонал е едва 9%.

Това отново показва, че

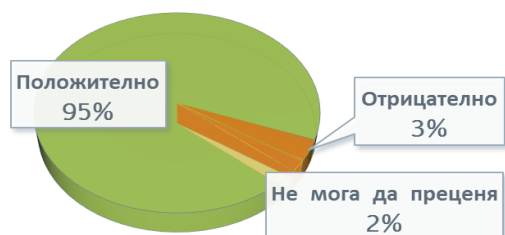
работодателите насочват вниманието си приоритетно към квалифицираните кадри със специфични компетенции. В същото време, най-често при търсенето/наемането на персонал **най-често работодателите установяват у работната сила липса на²**: професионални умения и компетенции (40%), нереалистична самооценка и очаквания за реализация (35%), технологична и организационна дисциплина (35%), технически/технологични компетенции (25%), креативност/иновативност (23%) способност за работа в екип (21%), езикови компетенции (19%), комуникативни умения (17%), желание за професионално развитие (15%), мениджърски/лидерски умения (15%) и адаптивност (6%).

ОТНОШЕНИЕ КЪМ АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО

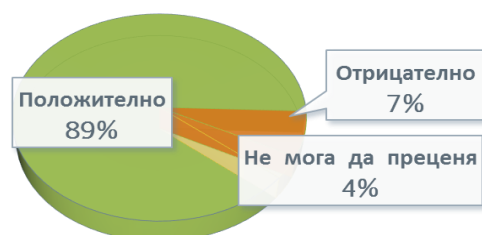
Определянето на такса „смет“ единствено на база количество генерирани отпадъци и запазването на плоското данъчно облагане срещат пълната подкрепа на анкетираните.

Увеличението на данъка върху лихвите по депозитите, обаче, събира 88% противници и 9 % привърженици.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ТАКСА "СМЕТ" НА БАЗА КОЛИЧЕСТВО ГЕНЕРИРАНИ ОТПАДЪЦИ

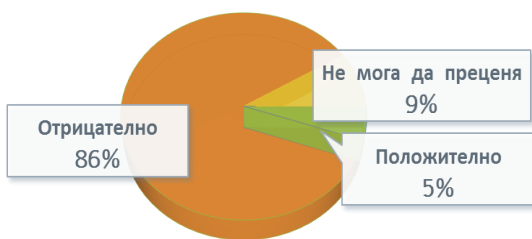

ЗАПАЗВАНЕ НА ПЛОСКОТО ДАΝЪЧНО ОБЛАГАНЕ

² Анкетираните са давали по повече от един отговори

Как приемате увеличението на МРЗ?

86% от анкетираните се отнасят негативно към увеличението на минималната работна заплата (МРЗ) за 2015 г., едва 5% подкрепят подобно решение, а 9% се затрудняват да преценят.

За 31% от анкетираните ръстът на МРЗ през 2014 г. е довел до увеличение на разходите за работни заплати и осигуровки, на 25% от работодателите се е наложило да реструктурират разходите си, 14%

декларират като ефект влошаване на финансовите показатели на компаниите, а на 11% се е наложило да закрият работни места. 19% от анкетираните са заявили, че ръстът на МРЗ през 2014 г. не се е отразил на дейността им.

Силно негативно е отношението на анкетираните към увеличението на минималните осигурителни доходи по административен път, както и заплащането на първите три дни болнични от работодателя.

УВЕЛИЧЕНИЕТО НА МОД ПО АДМИНИСТРАТИВЕН ПЪТ

ЗАПЛАЩАНЕТО НА ПЪРВИТЕ ТРИ ДНИ БОЛНИЧНИ ОТ РАБОТОДАТЕЛЯ

ОБВЪРЗВАНЕТО НА МАКСИМАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД С МРЗ

Налице е силно колебание по отношение обвързването на максималния осигурителен доход с размера на МРЗ – 39% от анкетираните са против подобна стъпка, други 30% я подкрепят, а останалата една-трета от анкетираните се затруднява да прецени.

Личи раздвоение и по въпроса за увеличението на пенсионната възраст, като противниците и привържениците на тази мярка са почти равен брой, с лек превес на подкрепящите я. Що се отнася до това с какви темпове да се увеличава пенсионната възраст, надделява позицията, че трябва да се приеме т.нар. „мек вариант“, т.е. с по два месеца годишно.

УВЕЛИЧЕНИЕТО НА ПЕНСИОННАТА ВЪЗРАСТ

Налице е известно колебание у анкетираните по отношение изравняването на пенсионната възраст на мъжете и жените и премахването на тавана на пенсиите. Всеки пети подкрепя първата идея и отхвърля втората. Сравнително висок е и процентът на затрудняващите се да преценят.

**ИЗРАВНЯВАНЕТО НА ПЕНСИОННАТА
ВЪЗРАСТ НА ЖЕНИТЕ И МЪЖЕТЕ**

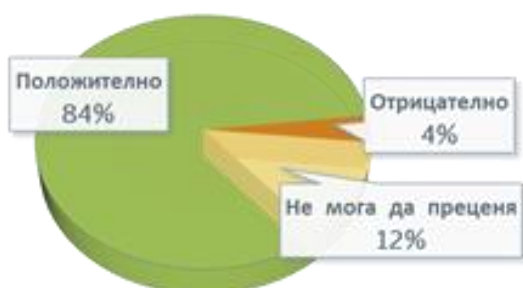

ПРЕМАХВАНЕТО НА ТАВАНА НА ПЕНСИИТЕ

Не така стои въпросът с въвеждането на лични осигурителни вноски за държавните служители, както и на изискване за минимална възраст за пенсиониране за служителите на МО, МВР и МП. Тези две предложения срещат категоричната подкрепа на анкетираните, а противниците са пренебрежимо малък процент.

**ЛИЧНИ ОСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА
ДЪРЖАВНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ**

**ИЗИСКВАНЕ ЗА МИНИМАЛНА ВЪЗРАСТ ЗА
ПЕНСИОНИРАНЕ ЗА СЛУЖИТЕЛИТЕ НА МО, МВР И МП**

Идеята за национализиране на допълнителните пенсионни фондове (УПФ) също среща категоричното неодобрение от страна на анкетираните – едва 2% от тях подкрепят подобна стъпка.

**ИДЕЯТА ЗА НАЦИОНАЛИЗИРАНЕ НА
ДОПЪЛНИТЕЛНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ**

Важно е да се уточни, че повод да бъде зададен този въпрос в анкетата на БСК бяха появили се в публичното пространство в края на м. ноември сигнали за подобна идея. Анкетата е проведена в периода 1-15 декември, т.е. преобладаващата част от отговорите са получени в периода до 14 декември, когато избухна скандалът около предложенията за промени в КСО, предвиждащи т.нар. „свободен избор“ между УПФ и НОИ.

ОЧАКВАНИЯ ЗА 2015 Г.

По отношение на **икономическите процеси през 2015 г.** се запазват пропорциите от миналогодишното изследване, когато 34% от анкетираните прогнозираха ръст на икономиката, 33% бяха по-скоро песимисти, а 25% очакваха запазване на нивото от предходния период. В тазгодишното проучване единствената промяна е слабо покачване на процента на оптимистите – 35% от анкетираните предвиждат позитивно развитие на икономиката през 2015 г.

Какви тенденции очаквате през 2015 г. във връзка с:

Що се отнася до **бизнес плановете за 2015 г.**, най-сериозна активност фирмите планират във връзка с разработването на нови продукти и услуги (61%), търсенето на нови пазари (56%) и увеличаването на обема на производството (49%). Мениджърите са предпазливи по отношение на плановете си за нови кредити (11%) и ръст на работните места (23%). Всеки трети анкетиран планира увеличение на трудовите възнаграждения (37%) и изпълнение на европроекти (39%).

Какви са намеренията Ви за развитие на Вашата фирма през 2015 г. по отношение на:

Прави впечатление високият процент все още нерешили дали ще кандидатстват за еврофинансиране – всеки трети (35%) има колебания в това отношение. За сравнение, през миналата година този процент беше 16, а готовност за кандидатстване декларираха 59% от анкетираните.

Най-честите причини за отказ³ на фирмите да кандидатстват за еврофинансиране са: тежките процедури (83%), съмнения в обективността на оценяването (79%), липса на авансово финансиране (48%), недостатъчна информация (42%), липса на квалифициран човешки ресурс за изпълнение на проектите (39%) и продължаващото изпълнение на вече започнат проект (14%).

³ Анкетираните са давали по повече от един отговор

Почти всеки втори анкетиран (47%) декларира, че възнамерява да инвестира в развитие и обучение на персонала, което е показател за осъзнаването на ключовата роля на човешките ресурси за постигането на конкурентоспособност. Спрямо миналогодишното проучване сериозно намалява процентът на анкетираните, които планират инвестиции в производствени мощности – такива планове за 2014 г. декларираха 39%, а за 2015 г. са 26%. Интересът към инвестиции в иновации, марки и патенти остава непроменен – за 2014 г. такива очаквания имаха 33% от анкетираните, а за 2015 г. са 32%.

Какви са намеренията Ви за 2015 г. по отношение на инвестициите във:

ДЕМОГРАФИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

ВАШЕТО ПРЕДПРИЯТИЕ Е:

ВАШЕТО ПРЕДПРИЯТИЕ ОПЕРИРА В СЕКТОР:

В КОЙ РЕГИОН ЗА ПЛАНИРАНЕ РАБОТИ ВАШЕТО ПРЕДПРИЯТИЕ?

